

і владу люди Києва, войовники й купці» [5]. «Власне, в сполученні цих обох прикмет – прагнення до експансії та почуття особистої свободи разом із відповідальністю перед релігійними святощами – дало найблисучіший період Києва, добу його християнського патосу» [5].

Ю. Липа вважає, що з покоління в покоління діють ті самі традиції та емоції в українській нації. Традиція є скрізь. Київ як вічне місто, що продовжує еллінські традиції, за традиціями XVIII ст. бачимо історію традицій козаччини [5, с. 228]. Мислитель виділяє такі традиції, успадковані від часів Київської держави: традиції територіальної експансії, традиції вільної торговельної експансії, традиції права, мистецькі традиції Києва, підкреслює значну роль символів і емблем, зокрема, тризуба – знака апостольства Києва, герба Володимира Великого. Ю. Липа підкреслює факт збагачення киявською духовністю сусідів: у мові, в правосвідомості, воєнних традиціях і мистецтві.

«В кожному разі образ Києва, Міста-Апостола й Міста-Войовника, ввійшов майже в історичну підсвідомість української раси» [5].

Для Ю. Липи складною проблемою є роз'єднаність у християнському українському церковно-релігійному житті. Від часів прийняття християнства українцям було властиве стремління мати розмову з Богом як таїнство своєї раси. «Богослужіння, «старослов'янські» співи й книги, що їх прийняли з деякими змінами й чужинці (москвини), – це не мова й музика, накинені ззовні греками чи болгарями, це створене расою власне багатство. Коли ж там і є чужі елементи, то вони перероблені і достосовані до потреб української» [5].

Церковна традиція святого Андрія – традиція змагання за чисто українську церкву. Цей заповіт раси Ю. Липа називає легендою апостола Андрія. «Українська Апостольська святого Андрія Первозванного Церква закладена ще на початку зародження християнства, носієм якої був у наших землях апостол Андрій. Так як і римську Церкву благословив святий Петро, так і апостол Андрій поблагословив українську. Тому вона не менш первозванна, аніж інші апостольські Церкви світу» [6].

Висновки. Ми бачимо, що в працях українських націоналістів кінця XIX – середини XX ст. ідеологема «Київ – другий Єрусалим» використовується для ствердження історичної тягlosti розвитку українства як політичної нації з власними ідеалами, традиціями й духовним центром, яким є «Вічне місто» – Київ – колицка державності, яка сформувала особливих «київських людей» як провідників духовності та культури в сусідські землі. Цю місію намагаються українські націоналісти передати нащадкам киявської духовної спадщини з метою виходу з московського духовного та державного поневолення й розбудови незалежної держави, центром якої буде «апостольський град» – Київ.

Список використаних джерел

1. Донцов Д. На старо-київський шлях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://you-books.com/book/D-Donczov/PRAVDA-PRADIDIV-VELIKIH>
2. Донцов Д. Чий був старий великокняжий Київ? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dontsov-nic.com.ua/dmytro-dontsov-vybrani-tvory-tom-10-tvory-riznyh-periodiv-chyijim-buv-staryj-velykoknyazhyj-kyjiv/>
3. Донцов Д. Від містики до політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dontsov-nic.com.ua/vid-mistyky-do-polityky/>

4. Донцов Д. Правда прадідів великих [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://you-books.com/book/D-Donczov/PRAVDA-PRADIDIV-VELIKIH>

5. Липа Ю. Призначення України / Ю. Липа // Дніпро. Спеціальний випуск. – К.: Фондація ім. О. Ольжича, 1997. – №11-12. – 268 с.

6. Липа Ю. Геополітичні орієнтири нової України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com>

References

1. Dontsov D. Na staro-kyivivs'kyu shlyakh [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://you-books.com/book/D-Donczov/PRAVDA-PRADIDIV-VELIKIH>

2. Dontsov D. Chyijim був старий verykoknyazhy Kyjiv? [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dontsov-nic.com.ua/dmytro-dontsov-vybrani-tvory-tom-10-tvory-riznyh-periodiv-chyijim-buv-staryj-velykoknyazhyj-kyjiv/>

3. Dontsov D. Vid mistyky do polityky [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dontsov-nic.com.ua/vid-mistyky-do-polityky/>

4. Dontsov D. Pravda pradiiv verykykh [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://you-books.com/book/D-Donczov/PRAVDA-PRADIDIV-VELIKIH>

5. Lypa Yu. Pryznachennya Ukrayiny / Yu Lypa // Dnipro. Spetsial'nyy vypusk. – K.: Fundatsiya im. O. Ol'zhycha, 1997. – №11-12. – 268 s.

6. Lypa Yu. Heopolitychni oriyentyry novoyi Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrcenter.com>

Krysyuk I. M., graduate student of National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), inniss@ukr.net

The ideologue «Kyiv is the Second Jerusalem» in Ukrainian radical nationalism

A brief analysis of creative heritage of the Ukrainian radical nationalists (end of XIX – middle of XX centuries), in particular Dmitry Dontsov and Yuri Lypa.

An objective of the Article is to research informative load and significance of the ideology «Kyiv – Second Jerusalem» in the works of Ukrainian radical nationalists.

The study used the methods of analysis and synthesis, comparison and synthesis, descriptive and analytical.

The ideology of «Kyiv – Second Jerusalem» in the works of Ukrainian nationalists of the end of XIX – middle of XX centuries is used to confirm the historical continuity of Ukrainians as a political nation.

The spiritual and religious center is Kyiv as the «Eternal City» – a cradle of statehood that has formed special «Kyiv's people» as leaders of spirituality and culture in neighboring lands. Ukrainian nationalists tried to convey this mission to the descendants of Kyiv's spiritual heritage.

Their goal was to withdraw from the Moscow spiritual and state enslavement and the building of an independent state, the center of which will be the «apostolic castle» – Kyiv.

Keywords: Ukrainian's religious ideology, Kyiv, the Second (New) Jerusalem, Ukrainian radical nationalists, Orthodox church, ideology, «God-chosen» city.

* * *

УДК 101.1:17.036.1+7.01

Рожко В. А.,
аспірантка, Інститут вищої освіти Національної
академії педагогічних наук України
(Україна, Київ), red.gorgeous.mars@gmail.com

ГЕДОНІЗМ ЯК ЗАГРОЗА (ПЕРЕДУМОВА) ДЕЕТИЗАЦІЇ ТА ДЕГУМАНІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ ТА СУСПІЛЬСТВА

В сучасних умовах процеси дегуманізації та деетизації стрімко зростають разом із розмаїттям і розширенням інформаційного простору та його впливом на світогляд людини та її спосіб життя. Через подібне перенасичення пропагандою гедоністичного способу життя, свідомість людини не може критично сприймати його руйнівні аспекти. У рамках даної роботи досліджуються дегуманізаційні та деетизаційні прояви гедонізму.

Ключові слова: гедонізм, дегуманізація, деетизація, духовність, нарцисизм, суспільство споживачів, світогляд, ЗМІ.

Стрімко зростаючі споживачькі настрої спричинили чималі зміни у світогляді, самовираженні та способі життя людей, і оскільки головною директивною ідеологією споживання є досягнення максимального комфорту та

задоволення, це спричинює ряд незворотних руйнівних наслідків для життя і світогляду людства. Бажати бажання – означає готовність поставити себе на місце цінності, яка складає предмет цього бажання [1, с. 36]. Відтак, гедонізм як нестримне бажання матеріальних благ, призводить до оречевлення людини.

Проблема суспільства споживання та негативних наслідків гедоністичних настроїв не є новою, але актуальною. Серед її дослідників можна виділити видатних філософів, соціологів та ін., таких як Ж. Бодріяр, Е. Фромм, В. Зомбарт, Д. Рісмен. В Україні тема є недостатньо дослідженою, але до проблеми гедоністичного впливу зверталися Л. Стеценко, В. Жадан та інші. Е. Фромм розглядав одержимість споживанням як деяку сублімацію самореалізації люди – якщо особа з якихось причин мала труднощі з самовираженням, вона замінювала це споживанням та накопиченням, бо саме так могла відчувати власну значимість. У свідомості індивіда закарбовується установка, що задля комфорту та щастя вона мусить мати престижну роботу, належати до певної спільноти чи касты, володіти певним рівнем матеріальних цінностей та мати гідний соціальний статус. Неамбіційних осіб, а також індивідів з більш аскетичними або нейтральними переконаннями негласно прийнято уникати, або ж навіть вважати маргіналами. Масова поп-культура також посприяла тому, щоби кумири з телеекранів були однозначними зразками для наслідування в усьому – від манери одягатися та облаштовувати житло до наркотичних пристрастей. Гонитва за ідеальним тілом, прагнення насолоджуватися самим собою перетворилася на масову одержимість – чоловіки та жінки, годинами пітніючи у спортзалах та відмовляючи собі у звичному харчуванні творять свої тіла як храми нарцисизму. На думку Ж. Бодріяра, у сьогоденні культ тіла замінив собою культ душі [3, с. 269]. Тіло людини може стати чудовим об'єктом для інвестицій не тільки у якості знаряддя і робочої сили. Телеекрани вимагають ідеальних та струнких, суспільство, яке, здавалось би, зустрічає за оджею, насправді насамперед звертає увагу на тіло – здорове, доглянуте і сильне. Целюліт та висипи на шкірі стали причиною драматичних хвилювань. Чимала частина продуктів та товарів сьогодення спрямована на покращення, оздоровлення та тренування тіла – від спортивного харчування до чарівних пігулок для схуднення та засобів від зморшок. Вчені та косметологи з кожним роком продукують все більше і більше способів та засобів від старіння, будь то передчасного чи природного. Вже навіть нікому не здаються смішними спроби омолодження жінок у віці. Тепер кожен переконаний у тому, що не сьогодні – завтра буде винайдений еліксир вічної молодості, яка стала чимось не таким вже й міфічним.

Жінки, будуючи зі свого тіла храм нарцисизму пішли ще далі. Чимало з них відмовляється від своєї природної ролі матері та господині. Небажання мати дітей часто обумовлене небажанням псувати своє тіло вагітністю та пологами. І, хоча на сьогодні існує 1000 і одна хірургічна процедура для видалення або виправлення наслідків такої «зіпсованості», ідеальним тілом лишається тіло до вагітності. Подібний культ тіла деструктивно впливає на життя на психіку індивіда –

у погоні за нарцисистським задоволенням від навіть споглядання власного тіла у дзеркалі, особа змушена відмовляти собі у таких базових людських задоволеннях як калорійна їжа та вільний час не у спортзалі, а деінде. Розуміючи це, людина стає роздратованою, а іноді, не витримуючи суворої самодисципліни, вона зривається з тренувань та дієт, щоби жадібно накинутися на «заборонену» їжу, після чого, побачивши на вагах зайві кілограми, вона впадає у депресію та розпач від того, що попередні зусилля просто були даремні. Внаслідок одержимості власним тілом, у індивіда атрофується прага до духовного та культурного. І мова тут навіть не про відвідування храмів чи практики медитації. Понад половина опитаних соціологами українців станом на 2013 рік заявила, що взагалі не читають книг. Варто зауважити, що та ж сама половина навряд чи відрізняє Моцарта від Шнітке.

Культ тіла не є основною причиною відмови від природної ролі батьківства як чоловіків, так і жінок. Популярний в сьогоденні рух «чайлдфрі» характеризується свідомою та добровільною відмовою мати дітей. Однією з причин прийняття такого рішення є «репродуктивна імпотенція», спричиненою низькою стійкістю суб'єкту до натиску конкуренції [5, с. 28]. Добровільна відмова від батьківства обумовлена також небажанням брати на себе відповідальність за чиесь життя та виховання, але жити лише у своє задоволення та задля своїх потреб.

У 1991 році американець Лес Найт організував рух «за добровільне зникнення людства». Рух не пропагує убивства, самогубства, насильну стерилізацію чи будь-які подібні насильницькі способи припинення розмноження. Рух пропагує «щасливе життя та щасливу смерть» – достатньо просто перестати розмножуватися заради того, щоби врятувати екологію землі. Не виключено, що такий хід з рухом «за добровільне зникнення людства» був лише спробою Леса привернути до себе увагу. Самолюбівання є ще однією деструктивною функцією гедонізму. Відфотошоплені світлини знаменитостей у глянцевиx журналах застигають у свідомості молоді, яка прагне дотягнутися до цього шику і лоску. Абсолютна більшість молоді на сьогодні може годинами фотографувати себе, витративши ще бозна-скільки часу на обробку фотографій, щоби потім викласти найвдаліші «шедеври» на фейсбук. І все заради того, щоби отримати якомога більшу кількість уподобань та знову повернутися у цей коловорот нарцисизму. Джин Твенж у своїй праці «Епідемія нарцисизму: життя в епоху самопроголошення» порівнює темп зростання манії самолюбівання з темпом зростання епідемії ожиріння у американців [8, с. 4] Кожен індивід, уражений гарячкою нарцисизму, намагається створити імідж успішної, впливової, популярної та талановитої особи, в ідеалі так, щоби викликати заздрість або захоплення. Переглядаючи світлини подібних нарцисів в соцмережах, окремий індивід може навіть впасти в депресію через, здавалось б, надто ідеальне життя знайомого, який публікує безкінечні фото з веселих вечірок та курортів, у той час коли у першого індивіда в арсеналі лише скромні знімки посиденьок у родинному колі. Самі соцмережі, так насправді, неначе створені для невичерпних актів нарцисизму – контент кожної з них буквально запрошує,

а подекуди й наполягає на тому, щоби розповісти про себе більше. В хід зазвичай йдуть хвалебні цитати та лозунги, які звеличують власника анкети. В сьогоднішні є досить сумна тенденція переваги зовнішнього та матеріального над внутрішнім світом, принаймні серед молоді. Новинки техніки, полі функціональні гаджети та дорогі аксесуари стали не просто необхідністю чи просто жаданим предметом, а ознакою статусу. В Україні можна спостерігати тенденцію одержимості популярним у всьому світі iPhone, і що цікаво, середньостатистичний українець з невисокою заробітною платнею готовий місяцями відкладати гроші, або сплачувати чималий кредит заради того, щоб володіти цим смартфоном, а значить, добути собі хоч невеликий флер «статусності».

У такий спосіб, – пише А. Гор, – наша цивілізація все сильніше звикає до того, щоб споживати з кожним роком усе більше природних багатств, які перетворюються не тільки в необхідні нам їжу і дах, але у багато зовсім непотрібних нам речей – гори забруднюючих відходів, продуктів (на рекламу яких витрачені мільярди виключно з метою переконати себе в їх необхідності), величезні надлишки товарів, які збивають ціну, а потім відправляються на звалище, і т.д. Ми, схоже, все більше прагнемо розчинитися в достатку форм культури, суспільства, технології, засобів масової інформації, а також способів виробництва і споживання, але платимо за все це втратою свого духовного життя. Свідчень цієї духовної втрати не злічити. Розмови розлади у всьому своєму різноманітті дійшли до рівня епідемії, особливо серед дітей. Нещасні випадки на підґрунті алкоголізму і наркоманії, самогубства і навмисні убивства – ось три основні причини смерті серед молоді. Похід по магазинах нині визнаний видом активного відпочинку. Накопичення матеріальних цінностей сягнуло найвищої за всі часи відмітки, однак, те ж саме відбулося і з числом людей, які відчувають порожнечу свого життя [1, с. 307].

Соціолог Джордж Рітцер впровадив поняття «макдональдизація суспільства», що за своїми функціями та характеристиками тотожне з наслідками дегуманізації них рис гедоністичних настроїв. Рітцер розділяв позитивні та негативні наслідки макдональдизації суспільства:

– збільшення доступності широкого асортименту товарів і послуг для різних верств населення;

– зниження залежності доступності товарів і послуг від часу і географічного положення, обумовлене поширенням практики покупок по телефону або в мережі Інтернет;

– люди набувають можливості отримати бажане швидше, дешевше і більш зручним способом, ніж раніше;

– завдяки макдональдизації покращилася якість багатьох товарів і послуг, а також ареал їх поширення;

– звичне середовище споживання, створюване раціональними системами, викликає у людей, що живуть в мінливому світі, почуття безпеки і комфорту і т.д.

Негативні наслідки процесу макдональдизації Рітцер характеризує як «іраціональність раціонального» і пов'язує їх передусім з тим, що послідовне дотримання функціональних засад макдональдизації призводить до зворотних результатів: неефективності,

непередбачуваності, непрорахованості, втрати контролю і, що найголовніше, – до дегуманізації людської праці. Раціональні системи, – підкреслює Рітцер, – неминуче породжують іраціональність. Зі зворотнього боку макдональдизації слід систематично розглядати саме іраціональність раціонального; парадоксальним чином, іраціональність можна вважати п'ятим фактором макдональдизації [6, с. 43].

На відміну від вищезгаданих регулярних споживачів та нарцисів, можна виділити наступну «касту» гедоністів – кочівники. Такі індивіди перманентно переслідують почуття свободи, вони є такими собі мандрівниками, які постійно прагнуть дому, якого вони по суті не мають. Подібні особи ведуть здебільшого осучаснений кочовий спосіб життя, насолоджуються почуттям свободи – знаходиться тут чи деінде, належати до певної спільноти чи ні і т.д. Для такого «туриста» весь світ являє собою ряд місць, несхожих одне на інше, але в той же час до болю знайомих, оскільки у світі все утворено зі міжнародними стандартами, та вкрито ледь помітним шаром місцевого колориту [2, с. 64].

Результати проведеного аналізу дають змогу стверджувати, що гедоністичні тенденції можуть і виступають як головний чинник дегуманізації та деетизації суспільства. Матеріальні цінності мають примат серед пріоритетів «середнього» індивіда, а «статусність» та напускний лоск стали нормою сьогодення у погоні за задоволенням від самолюбвання. Серед низки дегуманізаційних наслідків гедоністичних тенденцій можна виділити культ тіла, нарцисизм, одержимість матеріальним, та гонитва за удаваною свободою. Усі подібні псевдо цінності ведуть до аморалізації людського ества та деетизації суспільства.

Список використаних джерел

1. Гор А. Земля на чаше весов. Экология и человеческий дух. – М.: Проза. Поэзия. Публицистика, 1993. – 430 с.
2. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь Мир», 2004. – 188 с.
3. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры. – 269 с.
4. Дьяков А. В. Жак Лакан. Фигура философа. – Москва: Территория Будущего, 2010. – 559 с.
5. Ильясов Ф. Н. Потребность в детях и репродуктивное поведение. Мониторинг общественного мнения. – Москва: Академия. – 168 с.
6. Ритцер Д. Макдональдизация общества. А. Лазарева. – Москва: Практис, 2011. – 592 с.
7. Albrecht D. and Johnson E. New Hotels For Global Nomads. Merrel Holberton, USA, 2002. – 49 p.
8. Jean M. Twenge, W. Keith Campbell. The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement. – New York. – 327 p.

References

1. Gor A. Zemlja na chashe vesov. Jekologija i chelovecheskij duh. – M.: Proza. Pojezija. Publicistika, 1993. – 430 s.
2. Bauman Z. Globalizacija. Posledstvija dlja cheloveka i obshhestva / Per. s angl. – M.: Izdatel'stvo «Ves' Mir», 2004. – 188 s.
3. Bodrijar Zh. Obshhestvo potreblenija. Ego mify i struktury. – 269 s.
4. D'jakov A. V. Zhak Lakan. Figura filosofa. – Moskva: Territorija Budushhego, 2010. – 559 s.
5. Il'jasov F. N. Potrebnost' v detjah i reproduktivnoe povedenie. Monitoring obshhestvennogo mnenija. – Moskva: Akademija. – 168 s.
6. Ritcer D. Makdonal'dizacija obshhestva. A. Lazareva. – Moskva: Praktis, 2011. – 592 s.
7. Albrecht D. and Johnson E. New Hotels For Global Nomads. Merrel Holberton, USA, 2002. – 49 p.
8. Jean M. Twenge, W. Keith Campbell. The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement. – New York. – 327 p.

Rozhko V. A., postgraduate student, Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine, Kiev), red.gorgeous.mars@gmail.com

Hedonism as a threat (prerequisite) to deethization and dehumanization of man and society

For today, the process of dehumanization and deethization is rapidly increasing along with the wide spreading of informational space with its influence on ideology and way of living of humanity. Because of familiar satiety of propaganda of the hedonistic life-style, a person can not perceive it in a rational way and understand all the damaging aspects. The aim of this work is to investigate dehumanization and deethization aspects of the hedonism.

Keywords: hedonism, dehumanization, deethization, spirituality, narcissism, the society of consumption, ideology, Mass Media.

* * *

УДК 11:159.955.4

Мельник В. В.,
аспірант кафедри теоретичної і практичної
філософії, Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
volodymir.melnyk@gmail.com

ТРАНСЦЕНДЕНТАЛЬНИЙ ІДЕАЛІЗМ КАНТА У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Йдеться про основні сюжети Кантової теоретичної філософії, які визначають зміст поняття «трансцендентальний ідеалізм», проблеми, які були порушені у зв'язку з цими сюжетами, та про основні тенденції розв'язання цих проблем від часів Канта і до сьогодні. Аналізується широке коло сучасних англо- та німецькомовних кантознавчих досліджень у систематичному зв'язку з класичними інтерпретаціями Ф. Якобі та Г. Файґінгера. Значну увагу приділено традиції аналітичного кантознавства, представленого посталями Г. Елісона, Р. Лендона, Дж. Ван Клеве, К. Амеркса та ін. Розглядаються аргументи цих дослідників, присвячені проблемам речі самої по собі та репрезентації, афектації та дискурсивного знання. Автор робить висновок, що дослідження Кантової теоретичної філософії далеко не вичерпали себе, а сучасні підходи, які ставлять філософію Канта в актуальні наукові контексти, лише сприяють реaktуалізації традицій неокантіанства та німецького ідеалізму.

Ключові слова: трансцендентальний ідеалізм, Кант, річ сама по собі, феноменалізм, кантознавство.

У «Критиці чистого розуму» Кант стверджує, що простір та час є формами нашого сприйняття предметів. Вони не є речами самими по собі, що існують незалежно від нас, формами відношень між такими речами чи їх властивостями. Кантові йдеться про те, що предмети, визначені в просторі та часі, є явищами. Він стверджує, що ми не знаємо нічого про сутність речей самих по собі, явищами яких є ці предмети. Ці тези складають ядро Кантового вчення, яке він називає «трансцендентальним ідеалізмом».

Починаючи з публікації першого видання (A–Auflage) «Критики чистого розуму» в 1781 р., не вщухають дебати щодо того, як слід розуміти трансцендентальний ідеалізм. Як наслідок, були сформульовані різноманітні інтерпретації останнього. Деякі дослідники, включаючи сучасників Канта та його безпосередніх інтелектуальних спадкоємців, розуміли трансцендентальний ідеалізм по суті як форму феноменалізму, подібну до вчення Берклі. Інші вважали, що Кантова теорія взагалі не є метафізичною чи онтологічною. Такий погляд властивий сучасним інтерпретаторам, представникам аналітичної традиції. З–поміж усіх питань, пов'язаних з Кантовою філософією (при чому йдеться не лише про теоретичну філософію), проблема розуміння того, що таке трансцендентальний ідеалізм, є найбільш контроверсійною. Від вибору на користь того чи іншого способу розв'язання цієї проблеми залежить інтерпретація більш спеціальних питань Кантової

філософії, багато з яких мають велике значення для сучасних філософських дискусій у галузях філософії ментального (Philosophy of Mind), філософії мови, епістемології, філософії науки, практичної філософії тощо.

1. Основні риси трансцендентального ідеалізму. Дефініцію поняття «трансцендентальний ідеалізм» Кант дає в «Критиці чистого розуму» в першій редакції розділу про паралогізми чистого розуму: «Трансцендентальний ідеалізм всіх явищ (Erscheinungen) означає вчення, згідно з яким всі вони повинні розглядатися як уявлення (Vorstellungen), а не як речі самі по собі; і, відповідно, простір та час є лише формами нашого споглядання (Anschauung), а не даними самими по собі визначеннями чи станами предметів як речей самих по собі» [8, s. 744]. Із цим визначенням Кантове вчення ініціює цілий ряд запитань, які центруються довкола трьох основних проблем:

А) *Природа явищ (Erscheinungen, appearances)*. Чи є явища ідентичними уявленням (Vorstellungen, representations), тобто змістам нашого мислення? Якщо так, то чи не наслідує Кант Берклі, ототожнюючи тіла (просторові предмети) з ідеями (уявленнями, репрезентаціями)? Якщо ні, то чим вони є, і яким є їхній стосунок до наших уявлень про них?

Б) *Природа речей самих по собі (Dingen an sich, things in itself)*. Що ми можемо позитивно висловити про речі самі по собі? Що означає те, що вони не є визначеними у просторі й часі? Як ця вимога може бути суголосною тезі про те, що ми нічого не можемо про них знати? Чи примушує Кантова аргументація до визнання існування речі самої по собі, чи це є лише технічним поняттям про спосіб, у який предмети можуть існувати?

В) *Стосунок речі самої по собі до явищ*. Чи є дистинкція речі самої по собі та явища онтологічною, що стосується двох різних типів об'єктів? Якщо ні, то чи є це відмінністю між двома аспектами одного і того ж типу об'єктів? Або йдеться про різні способи розуміння одного і того ж предмета?

Як бачимо, основну проблему в Кантовому трансцендентальному ідеалізмі становить поняття предмета пізнання, точніше, кореляція понять уявлення – явище – річ сама по собі. Різні способи інтерпретації цієї кореляції залежать від відповіді на питання, що таке річ сама по собі. В сучасних дебатах можна виокремити три основні підходи:

1) *Феноменалістичні інтерпретації*. Перша опублікована рецензія на «Критику чистого розуму» (т.зв. Гьотінгенська рецензія), авторами якої є Й. Федер і К. Гарве (1782 р.) закидала Кантові те, що він дотримується основної тези Берклевой феноменалістичної концепції щодо предметів у просторі, згідно з якою ці останні є нашими суб'єктивними уявленнями. Втім, автори рецензії були далеко не єдиними, хто вважав Канта феноменалістом. Такий спосіб прочитання був настільки поширеним та впливовим, що став чимось самозрозумілим для наступних кількох поколінь читачів «Критики чистого розуму». Багато визначних постатей німецької післякантівської філософії (М. Мендельсон, Й. Ебергард, Й. Гаман, Ф. Якобі, Г. Фіхте, Й. Шелінг) вважали феноменалістичне (суб'єктивістичне) прочитання Канта